

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

TOOLKIT

4E model

ENCOURAGE

ENABLE

EXEMPLIFY

ENGAGE

Encourage

belastingstelsel, subsidies,
beloningsregelingen, erkenning
sociale druk, straffen en boetes,
handhaving, certificering

Enable

barrières wegnemen, informatie geven,
alternatieven bieden
opleiden / trainen / vaardigheden
en capaciteit bieden

katalyseren

is het pak ket genoeg
om een gewoonte
te door breken en
een verandering op
gang te brengen?

Exemplify

het goede voorbeeld geven
zorgen voor consistentie in beleid

Engage

gemeenschapsactie
rondetafelgesprekken
mediacampagnes
opinieleiders
netwerken

1 Onder welke E's plaatsen we onze huidige lokale klimaatacties?

2 Op welke van de 4 strategieën moeten we extra inzetten?

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

COCREATOR

BOUWHEER

INSPIRATOR

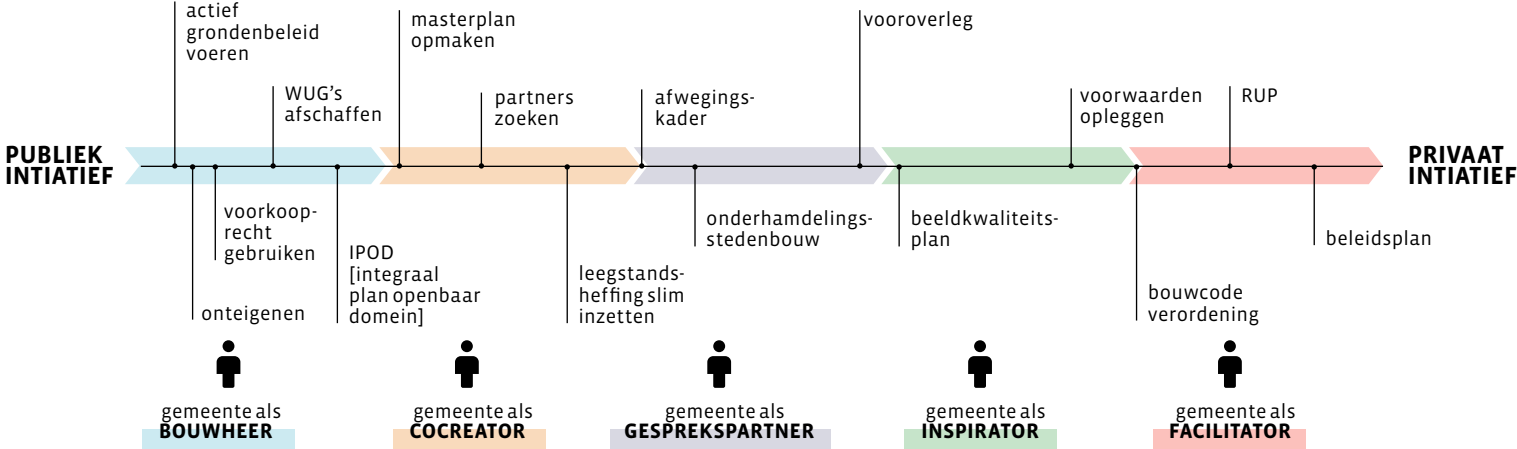
FACILITATOR

GESPREKS-
PARTNER

TOOLKIT

Instrumenten MIX

De rollen en instrumenten van de gemeente tussen publiek en privaat initiatief, 2021

De rollen van de gemeente tussen privaat en publiek initiatief, Voorland, 2021

1
Op welke rollen zetten we op dit moment in?

3
Welke instrumenten genieten daarbij onze voorkeur?

2
Op welke van de 5 rollen moeten we extra inzetten?

4
Hoe gaan we die inzetten?

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

INSPIRATIE

DIGITAAL

LOKETFUNCTIE

Communicatie

TOOLKIT

SMART
GOALS

Communicatie

1 Spreken we de lezer aan in het voorwoord? Is het duidelijk tot wie de verordening zich (niet) richt?

2 Hoe gaan we om met het schrikdraadeffect van definities?

3 Gebruiken we beelden ter inspiratie en ter verduidelijking?

4 Motiveren we mensen aan de hand van de toelichting?

3 Zijn onze voorschriften SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden)?

Kanalen

6 Zij we voldoende aanspreekbaar (loketfunctie)?

7 Gaan we pro-actief communiceren bvb via het gemeenteblad?

4 Is onze stedenbouwkundige verordening ook niet-digitaal te verkrijgen?

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

WATER

droogte overstroming hitte

VOORKOMEN

INFILTRATIE

HEMEL-
WATERPUT

BUFFERING

GROENDAK

VERHARDING
VOORKOMEN

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

GROEN

bomen & groen

SOORTEN-
LIJST

BEPLANTINGS-
PLAN

VOOR-
TUINEN

ACHTER-
TUINEN

LANDSCHAPS-
PLAN

BOMEN
BETER
BESCHERMEN

1 Hoe willen we inzetten op groene tuinen (voor- achter en zijtuinen)

GROEN EN BOMEN IN DE VERORDENING Markeer wat jouw voorkeur wegdraagt. Ga hierover in gesprek met collega's vanuit de argumenten in het handboek. Maak de afspraken concreet op de fiche aan de achterkant.

Combineren met andere onthardingsmaatregelen

- + We verbieden het parkeren van auto's in voortuinen.
- + We verbieden opritten en garages/ carports in de achtertuin.
- + We gaan na hoe een belasting op verharde bodem kunnen heffen.
- + We zetten in op handhaving van zichtbare overtredingen.

We leggen een maximale verharding vast (oppervlakte verharding en dakoppervlaktes), met aandacht voor absolute bovengrens.

We werken met een inverse definitie: de tuin wordt ingericht met levend groen.

We geven aan dat verharding tot het absoluut noodzakelijke beperkt moet worden. Aan de burger te argumenteren wat absoluut noodzakelijk is.

We leggen een minimum percentage levend groen op.

Combineren met andere biodiversiteitsmaatregelen:

- + We verplichten een percentage inheems groen of geven info adhv een soortenlijst.
- + We verplichten/ geven info over levende hagen.
- + We verplichten/ geven info over faunapassages.
- + Klassieke zwembaden worden meegerekend in het percentage verharde oppervlakte: verhard voor een zwembad kan dus enkel als je andere oppervlaktes onthard. We stimuleren ecologische zwemvijvers.

2 Op welke manier kunnen we bomen op de werf beter beschermen?

We nemen een aantal duidelijke maatregelen op in de verordening (zie handboek voor suggesties).

en

We maken een handleiding goede praktijk (bvb bomenposter) op die aan de werfleider overhandigd wordt

en

We verwachten van de bouwheer een overzicht van de beschermingsmaatregelen op de werf en volgen op of ze effectief toegepast worden.

en

De bouwheer betaalt een waarborg per boom, in verhouding tot de ecosysteemdiensten die de boom levert, die pas terugbetaald wordt op het moment er met zekerheid kan gesteld worden dat er geen schade is.

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

OPENBAAR
VERVOER

VOETGANGER

LAADPALEN

DEEL-
WAGENS

FIETSEN

PARKEREN

mobiliteit

1 STAPPEN

Is het nodig in de verordening te verwijzen naar het politiereglement om het voetpad vrij te houden?

Hoe besteden we aandacht aan de komst van elektrische wagens en de toegankelijkheid van voetpaden.

2 TRAPPEN

Hoe nemen we voldoende en kwalitatieve fietsenstallingen op in de verordening bij woningbouw?

Mogen fietsen wel in voortuinen gestald worden?

Hoe nemen we voldoende en kwalitatieve fietsenstallingen op in de verordening bij voorzieningen?

3 DEELWAGENS

Hoe leggen we deelwagens als last op? Vanaf welke grootorde project? Hoeveel? Welke voorwaarden? ...

4 ELEKTRISCHE WAGENS

Leggen we de lat hoger dan de Vlaams verplichting voor laadvoorziening voor elektrische wagens?

5 PAKJESLEVERING

Leggen we bij grote projecten een centrale post- en pakjes collector op?

6 PARKEREN

Parkeren in de openbare ruimte ontmoedigen. Hoe kunnen we in de gemeente naar een beleid evolueren die onnodig parkeren in de openbare ruimte minder aantrekkelijk maakt?

Bewonerskaarten: prijs per jaar		
Stad	Prijs 1e kaart (€)	Prijs 2de kaart (€)
Aalst	31,5	120
Aachen	30	30
Antwerpen	gratis	gratis
Asse	25	25
Blankenberge	125	125
Brussel	10	50
Diepenbeek	50	200
Gent	gratis	250
Kortrijk	gratis	50
Izegem	60	120
Leuven	60	300
Mechelen	gratis	gratis
Stockholm centrum (SE)	1225	1225
Turnhout	gratis	125
Sint-Niklaas	5 (voor 3 jaar)	105
Utrecht centrum (NL)	343 (wachtlust)	geen
Zurich (blauwe zone)	293	293

Bron: <https://fietsberaad.be/wp-content/uploads/Cahier-No5-Parkeren-DEF.pdf>, p 26

PARKEERNORM

hou verhoudt dit zich tot het parkeerregime op straat?

Woning/apartement < 100m²					Woning/apartement > 100m²				
Type gemeente	Centrumsteden		Kleine steden en dorpen		Type gemeente	Centrumsteden		Kleine steden en dorpen	
Ligging	min	max	min	max	Ligging	min	max	min	max
Kerngebied/Stationsomgeving	0	0,75	0,5	1	Kerngebied/Stationsomgeving	0	1	0,5	1,50
Rand rond kern(subkern)	0,25	1,25	0,75	1,50	Rand rond kern(subkern)	0,25	1,50	0,75	1,75
Overig	0,5	1,50	1	1,75	Overig	0,5	1,75	1	2

Aanbevolen parkeernormen voor auto's

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

BOUWEN

Klimaat- adaptief bouwen

MATERIALEN

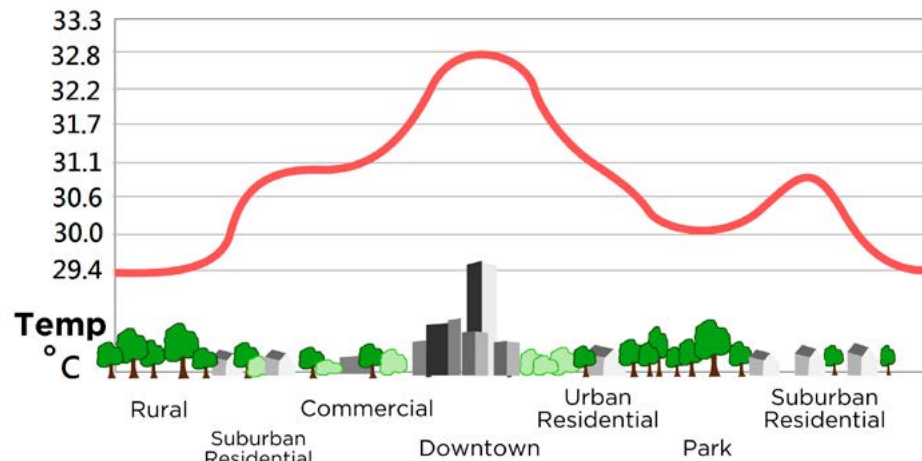
GROENDAK

ALBEDO

GROEN-BLAUW
NETWERK

URBAN HEAT ISLAND PROFILE

Stedelijk hitte eiland effect cc Wikimedia commons NOAA

1 Het gebruik van materialen met een hoog albedo op daken opleggen

geef een score van 1 tot 5

wenselijk

meetbaar/ controleerbaar

realiseerbaar/ staat inspanning die je verwacht in verhouding tot het doel

2 Het verbieden van zwart voor de afwerkingskleur van daken met waterdichtheidsmembranen (bitumineus of EPDM)

geef een score van 1 tot 5

wenselijk

meetbaar/ controleerbaar

realiseerbaar/ staat inspanning die je verwacht in verhouding tot het doel

3 Verplichting groendak, waardoor vanaf 20m² plat dak een biotoop kan worden ontwikkeld

geef een score van 1 tot 5

wenselijk

meetbaar/ controleerbaar

realiseerbaar/ staat inspanning die je verwacht in verhouding tot het doel

3 Een nota over de bijdrage van het project aan de verwezenlijking van een groen-blauw koeltenetwerk en aan de ventilatie van het stedelijk weefsel opleggen aan alle projecten van strategische omvang.

geef een score van 1 tot 5

wenselijk

meetbaar/ controleerbaar

realiseerbaar/ staat inspanning die je verwacht in verhouding tot het doel

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

BOUWEN

Natuur- inclusief bouwen

SOORTEN

INFRA-
STRUCTUUR

LOCATIE

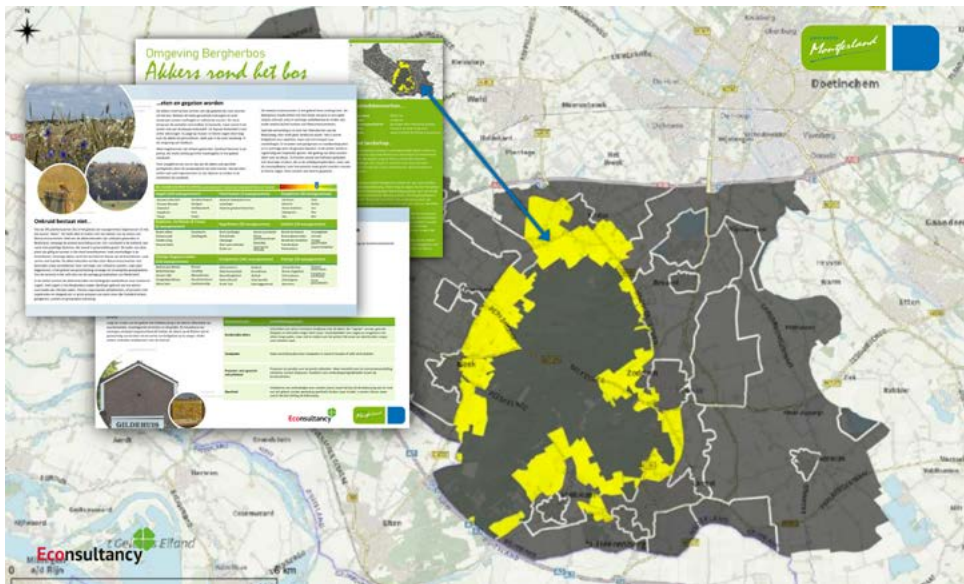
PARK-TUIN
COMPLEX

KERKHOF

OUDE HOEVE

Maak samen met de groendienst, een plaatselijke natuurvereniging,... een kaart op van je grondgebied met de stand van zaken. Schakel indien nodig een gespecialiseerd bureau in.

- + Waar vind je welke soorten: specifieke vogelpopulaties, zoogdieren, eventueel specifieke insecten/ waterdiertjes
- + Welke gebouwde en ongebouwde infrastructuur draagt daartoe bij: oude hoeves,(kerk)torens, parktuincomplex, voortuinen, kerkhof, ...

Voorbeeld: Biomorfologische kaart Montferland van Econsultancy (Nederland) Zowel de voorkomende soorten als de kansen en bedreigingen worden beschreven. Van ieder deelgebied worden per soortgroep de voor dat gebied aanwezige waarden beschreven op een manier dat beleidsmakers en inwoners een goed beeld krijgen van de aanwezige soorten in hun directe leefomgeving. De bijhorende factsheets beschrijven de aanwezige biodiversiteit. <https://www.econsultancy.nl/biomorfologische-kaart/329>

1 Welke toekomstige bouwontwikkeling/renovaties staan gepland (privaat en publiek)?

2 Welke soorten zouden we via die toekomstige infrastructuur op die locatie willen versterken?

3 Hoe kunnen we dat doen?

geef een score van 1 tot 5

- via puntensysteem in de lastenregeling
- via vooroverleg
- via algemene informatie naar de bevolking
- via subsidie
- via bestekken in eigen projecten

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

BOUWEN

Circulair bouwen

MATERIALEN

PREMIE

RENOVATIE

INNOVATIE

HERGEBRUIK

URBAN MINIG

DUID AAN

- + welke acties kan de gemeente zelf niet nemen: **oranje**
- + welke acties neemt de gemeente nu reeds: **groen**
- + welke acties neemt de gemeente nog niet: **blauw**

	WETGEVING	INFORMEREN EN STIMULEREN	HET GOEDE VOORBEELD GEVEN
Renovatie en reconversie eerst. Nieuwbouw vermijden.	Lokale visie kernverdichting en behoud open ruimte. Overtollig woongebied en woonuitbreidingsgebied schrappen.	Advies Renovatie-ondersteuning	Visie: geen nieuwbouw vanuit de overheid als een leegstaand gebouw in gemeente hergebruikt kan worden
Omkeerbaar bouwen/leeftijdsbestendig en flexibel bouwen	Functionele compatibiliteit opleggen op basis van locatieparameters Regelgeving screenen. Vereisten voor diverse functies op elkaar afstemmen	Omkeerbaar/flexibel bouwen aanmoedigen Inzicht op basis van demografische en economische prognoses	Eigen projecten screenen
Hergebruik materialen	Maximaal hergebruik bij renovatie: de lat om materialen niet te hergebruiken hoger leggen (bv materialenpaspoort)	Kringloopwinkel van bouwmaterialen (urban mining) Inspiratie- en kijkdagen	Publiek gebouw als showroom van mogelijkheden op vlak van hergebruik en demonteerbaarheid
Producten die herbruik bouwmaterialen onmogelijk maken uitfaseren en vervangen	Bovenlokale regelgeving	Toelichtend gedeelte, brochure, bouwbeurs,...	Alternatieven testen

ORANJE

- + Waarom kan de gemeente dit niet zelf of alleen?
Welke bestuur is hiervoor aan zet?
- + Zijn er samenwerkingsmogelijkheden met bovenlokale besturen of buurgemeenten?

GROEN

- + Via welke beleidsplannen doen we dit nu reeds?
- + Hoe versterken we dit in de toekomst?

BLAUW

- + Welke maatregelen wil de gemeente in de toekomst opnemen?
- + welke dienst is hierbij trekker?
- + welke kanalen of instrumenten zijn reeds voor handen?

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

ENERGIE

houtstook

KLACHTEN

AFVOER-
SYSTEEM

FOSSIELE
VERWARMING

1 ALGEMENE VRAGEN

Hoeveel klachten krijgen we binnen rond houtstook per jaar?

2 HINDER DOOR HOUTSTOOK AANPAKKEN

Vooraf dense wijken meer en meer overlast via de (verplichte) ventilatiesystemen.

Wat kan je doen als gemeente

1. informatie naar bouwheren en plaatselijke installateurs
2. begeleiding/ controle correcte plaatsing afvoersysteem
3. meldingspunt gemeentelijke milieudienst: klachtenformulier
4. Fossiele verwarming (dus ook houtstook) verbieden in nieuwbouwprojecten

Plaats de mogelijke acties in volgend quadrant

GEMAKKELIJK

ZINVOL

2 Heel zinvol, niet zo makkelijk

1 Heel zinvol, makkelijk realiseerbaar

3 Matig zinvol, niet zo makkelijk

2 Matig zinvol, gemakkelijk realiseerbaar

Quadrant 1: het laaghangend fruit, je eerste acties
Quadrant 2: dit vergt iets meer planning en overleg, op langere termijn
Quadrant 3: is je laagste prioriteit

3 MAATREGELEN EN OPLOSSINGEN

Welke (andere) maatregelen en oplossingen bieden we al in onze gemeente?

Welke maatregelen en oplossingen gaan we zeker meepakken?

AESPRAKEN

datum

aanwezig

wat

timing

wie

ENERGIE

Renovatie en fossielvrij verwarmen

ENERGIE-
VERBRUIK

WARMTE-
VERLIES

KLIMAATPLAN

1 ALGEMENE VRAGEN

Hoe wordt er verwarmd in onze gemeente?

Wat wordt er verbruikt qua energie in de verschillende sectoren in onze gemeente?

Hoe worden onze gebouwen verwarmd en hoe is het gesteld met het warmteverlies?

Hoe proberen we in ons klimaatplan het energieverbruik te verminderen?

2 FOSSIELVRIJ VERWARMEN STIMULEREN EN RENOVATIEGRAAD VERHOGEN

Wat kan je doen als gemeente:

1. **Informatie** naar burgers (bijvoorbeeld: groene warmtetool via ecobouwers), premies en/of bouwbegeleiding geven
2. **Centrale stookplaats** in de verordening verplichten bij meergezinswoningen
3. **plaatsing buitenunits van warmtepompen** regelen via bouwcode
4. **Energiebesluit:** vanaf 15 wooneenheden geen gasaansluiting meer bij nieuwbouwprojecten
5. **Vooroverleg** met ontwikkelaars: fossielvrij verwarmen ongeacht aantal wooneenheden, ook bij renovatie
6. **Principe akkoord gemeenteraad:** Geen nieuwe wegenis met gas meer
7. **Eigen patrimonium** als voorbeeld om van gas af te koppelen
8. **Collectieve renovaties mee ondersteunen** en stimuleren bij OCMW's/ SHM / projectontwikkelaars.
9. **Collectieve renovatie aanmoedigen** bij burgers/Samenwerkingen met organisaties zoals bijvoorbeeld RenoSeec

3 PLAATS DE MOGELIJKE ACTIES IN VOLGEND QUADRANT

GEMAKKELIJK		ZINVOL
2 Heel zinvol, niet zo makkelijk	1 Heel zinvol, makkelijk realiseerbaar	
3 Matig zinvol, niet zo makkelijk	2 Matig zinvol, gemakkelijk realiseerbaar	

Quadrant 1: het laaghangend fruit, je eerste acties
 Quadrant 2: dit vergt iets meer planning en overleg, op langere termijn
 Quadrant 3: is je laagste prioriteit

4 MAATREGELEN EN OPLOSSINGEN

Welke (andere) maatregelen en oplossingen bieden we al in onze gemeente?

Welke maatregelen en oplossingen gaan we zeker meepakken?